

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
(Савицька І. М.)
«_____» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 13 від «16» травня 2024 р.
Завідувач кафедри
(Культенко В.П.)

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Журналістика»
Гарант ОП
(Харченко С.В.)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Філософія та логіка

Галузь знань 06 «Журналістика»

Спеціальність 061 «Журналістика»

Освітня програма «Журналістика»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробники: *доцент, кандидат філософських наук Горбатюк Т.В*
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Філософія та логіка»

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>061 «Журналістика»</i>	
Освітня програма	<i>«Журналістика»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>4 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: розвиток у студентів інтересу до філософського осмислення дійсності, світового історико-культурного процесу, формування філософської культури мислення, пізнання світу та самих себе, навичок застосування філософської методології;

актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти. формування і удосконалення логічної культури мислення, формування раціонально-аналітичного підходу до аналізу різноманітних процесів та явищ сучасного суспільства, активізація творчого потенціалу особистості.

Завдання: розкрити специфіку вічних філософських питань, що стосуються життя кожної людини; надати загальні теоретичні знання про основні філософські концепції та філософські категорії; окреслити специфіку та межі філософського знання; прищепити культуру філософського теоретичного мислення; сформувати здатність до самостійного аналізу складних явищ суспільного життя та вміння пов'язувати загальні філософські проблеми з розв'язанням завдань психології; сприяти формуванню гуманістичного потенціалу особистості, її загальної культури.

викласти загальні засади логіки, проаналізувати основні форми і закони міркувань, розкрити основний метод дослідження сучасної логіки; надати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики логічного знання, його науковий апарат; сформувати навички аналітичного мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку; навчити застосовувати логічні методи та формувати навички їх застосування; навчити використовувати отримані знання для того, щоб не допускати логічних помилок при наданні психологічної допомоги; сприяти прищепленню елементів культури мислення та підвищенню інтересу до сучасної логічної культури.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія та Логіка» для повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
1	2	3	л	п	лаб	інд	с.р.	9	л	п	лаб	інд	с.р.	14
МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ														
Тема 1. Сутність філософії та її роль у суспільстві.	1	8	2	2			4							
Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2	8	2	2			4							
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	8	2	2			4							
Тема 4. Філософія Нового часу, доби Просвітництва та Німецька класична філософія	4	8	2	2			4							
Тема 5. Некласична філософія ХІХ-ХХІ ст	5	8	2	2			4							
Тема 6. Українська філософія	6	8	2	2			4							
Разом за змістовим модулем 1.		48	12	12			24							

МОДУЛЬ 2. ОНТОЛОГІЯ. ГНОСЕОЛОГІЯ. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ												
Тема 7. Онтологія. Філософське вчення про буття	7	8	2	2			4					
Тема 8. Гносеологія. Теорія пізнання	8	8	2	2			4					
Тема 9. Соціальна філософія. Філософія суспільства	9	8	2	2			4					
Тема 10. Філософська антропологія. Філософія культури	10	8	2	2			4					
Разом за змістовим модулем 2		32	8	8			16					
МОДУЛЬ 3. ЛОГІКА												
Тема 11. Предмет, метод і значення логіки	11	8	2	2			4					
Тема 12. Поняття як форма міркування	12	8	2	2			4					
Тема 13. Судження як форма міркування	13	8	2	2			4					
Тема 14. Умовиводи	14	8	2	2			4					
Тема 15. Аргументація	15	8	2	2			4					
Разом за змістовим модулем 3		40	10	10			20					
Усього годин		120	30	30			60					

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика	2
2	Антична філософія	2
3	Філософія доби Середньовіччя та доби Відродження	2
4	Філософія Нового часу, доби Просвітництва та Німецька класична філософія	2
5	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
6	Українська філософія	2
7	Онтологія як фундаментальна складова філософського знання	2
8	Гносеологія як філософська теорія пізнання	2
9	Соціальна філософія. Філософський аналіз суспільства	2
10	Філософська антропологія та філософія культури	2
11	Предмет, методи значення логіки.	2
12	Поняття як форма міркування	2
13	Судження як форма міркування.	2
14	Умовиводи	2

15	Аргументація	2
	Всього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і функції світогляду. Визначення філософії: історичні форми і сучасність.	4
2	Основні етапи розвитку давньогрецької філософської думки. Розуміння сутності людини та специфіки її пізнання у давньогрецькій філософії (софісти, Сократ, Платон). Вчення про душу і пізнання Арістотеля. Платон і Арістотель: погляди на суспільство та державу. Філософські напрямки еллінізму	4
3	Періоди розвитку та основні проблеми середньовічної філософії. Філософська концепція Аврелія Августина. Проблема співвідношення віри й знання у філософії Фоми Аквінського. Гуманістичні ідеали філософської думки епохи Відродження. Соціально-політичні утопії доби Відродження	4
4	Основні філософські проблеми Нового часу. Вчення Ф.Бекона про метод пізнання. Загальна характеристика класичного раціоналізму Нового часу: основні персоналії і проблеми (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Ляйбніц). Емпіричні розробки філософії Нового часу (Т. Гоббс, Д. Локк). Обмеженість емпіричного доведення за Д. Юмом. Французьке Просвітництво: основні ідеї та персоналії. Смысл теорії природного права і суспільного договору в філософії Просвітництва. Загальна характеристика та відмінності представників німецького ідеалізму. Новизна гносеологічних та етичних уявлень Канта. Принципи побудови філософської системи Г. Гегеля. Філософська антропологія Л. Фюєрбаха	4
5	Тенденції розвитку некласичної філософії наприкінці XIX ст. Вихідні положення філософії марксизму. Головні категорії філософії життя («життя» і «воля»). Етапи розвитку позитивізму. Християнський екзистенціалізм С. К'єркегора. Феноменологія Е. Гуссерля (основні поняття). Проблема «екзистенції» в філософії XX ст. Основні позиції філософської герменевтики в XX ст.. Філософське становлення фрейдизму. Філософський Постмодерн	4
6	Особливості та основні етапи розвитку філософської думки в Україні. Філософська думка в культурі Київської	4

	Русі. Філософські погляди Г. С. Сковороди. Концепція «філософії серця» П. Юркевича	
7	Розвиток уявлень й особливостей розуміння буття в історії філософії. Категоріальний вираз буття. Питання про онтологічний статус категорій (Платон, Аристотель, Кант, Гегель). Філософське осягнення категорій «простір» і «час». Поняття свідомості як особливої здатності людини. Наука і релігія про основні підґрунтя свідомості. Свідомість і мова. Свідомість і самосвідомість.	4
8	Тлумачення знання в класичній та некласичній філософії. Філософське розуміння поняття «істина» (абсолютність, відносність і конкретність істини). Проблема раціональності в історії філософської думки. Методологія пізнання сучасної науки. Філософське обґрунтування поділу наук про природу і суспільство (В. Віндельбанд, К. Поппер). Філософські засади принципу класифікації природничих наук.	4
9	Діяльність як спосіб існування соціального. Суспільство та його соціальні складові. Філософське осягнення політики (на засадах філософії Платона, Аристотеля й Макіавелі). Суспільство як предмет сучасної соціальної філософії. Типології суспільства в сучасних концепціях соціальної філософії (К. Поппер, Р. Арон, Д. Белл, О. Тоффлер). Філософські моделі соціальної реальності. Індивід і соціум. Поняття про особу. Основні етапи розвитку соціальної філософії. Проблема відчуження. Соціальна відповідальність журналіста	4
10	Філософська антропологія. Проблема людини як одвічна філософська проблема. Філософські аспекти проблеми походження людини. Поняття культури. Історичні моделі культури. Природа цінностей. Ціннісний світ людини. Аксиологія як філософське вчення про цінності. Основні теорії цінностей. Вплив соціальних цінностей на соціалізацію особистості. Цінність та сенс життя людини. Проблеми виживання людства: стратегії майбутнього.	4
11	Теоретичне та практичне значення логіки. Історичні етапи розвитку логіки.	4
12	Поняття як форма міркування. Логічні операції з поняттями.	4
13	Судження як форма міркування. Логічні відношення між категоричними судженнями. Складне судження (висловлювання). Модальність судження.	4

14	Поняття умовиводу. Безпосередні умовиводи. Дедуктивні умовиводи. Індуктивні умовиводи. Виводи логіки висловлювань. Розділовий умовивід. Розділовокатегоричний умовивід. Умовно-розділовий умовивід. Дилема	4
15	Логічні основи теорії аргументації. Логічні форми розвитку знань	4
	Всього	60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- інші види.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	

60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. ЕНК «Філософія та логіка» // <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=632>
2. Гейко С.М., Культенко В.П., Савицька І.М., Супрун А.Г. Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для денної форми навчання. – К., 2016.
3. Гейко С.М., Культенко В.П., Савицька І.М., Супрун А.Г. Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для заочної форми навчання. – К., 2016.
4. Конверський А.Є. Логіка. – К.: Четверта хвиля, 2017. – 272 с.
5. Матвієнко І.С. Практикум з логіки для філологів. – К., 2019. – 56.
6. Гейко С.М. Логіка. Навчальний посібник. – К., 2015. – 116 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Андрущенко В.П. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. [Текст] / В.П. Андрущенко, М. І. Михальченко. – К. : Генеза, 2016. – 368 с.
2. Гетманова А.Д. Посібник з логіки. – Київ, 2020. – 304 с.
3. Гладунський В.Н. Логіка для студентів економічних спеціальностей: Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2022. – 359 с.
4. Горський В.С. Філософія в українській культурі. [Текст] / В. С. Горський. – К. : Центр практичної філософії, 2021. – 73 с.
5. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV–XVII ст. Курс лекцій : навчальний посібник для студентів вузів. [Текст] / В. І. Гусев. – К. : Либідь, 2019. – 253 с.
6. Жеребкін В.Є. Логіка. – Харків: Основи, К.: Знання, 2018. – 256 с.
7. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник / Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. – К., 2018.
8. Історія філософії України: Підручник. [Текст] / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, І. В. Бичко та ін – К.: Либідь, 2019.
9. Кант І. Критика чистого розуму. [Текст] / Пер. з нім. Ігоря Бурковського – К. : Юніверс, 2020. – 349 с.
10. Конверський А.Є. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. – К: Центр навчальної літератури, 2018. – 340.
11. Конверський А.Є. Логіка. – К.: Четверта хвиля, 2017. – 272 с.
12. Кузьміна С.Л. Філософсько-педагогічна спадщина П. Юркевича. [Текст] / С. Л. Кузьміна; Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського – К., 2003. – 303 с.

13. Лук'янець В.С. Філософський постмодерн. [Текст] / В. С. Лук'янець, О. М. Соболев. – К. : Абрис, 1998. – 352 с.
14. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. [Текст] / В. Г. Нестеренко. – К. : Абрис, 2005. – 335 с.
15. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади [Текст] / Ф. Ніцше. – К. : Основи-Дніпро, 2013. – 415 с.
16. Огороднік І.В. Українська філософія в іменах: Навч. посібник. [Текст] / І. В. Огороднік, М. Ю. Русін. – К., 2017. – 325 с.
17. Романовський О. Г. Філософія психології : навч. посібник / О. Г. Романовський, В. Є. Михайличенко, Л. М. Грень ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : НТУ «ХП», 2016. – 140 с.
18. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: панорама новітньої науки [Текст] / Пер. з фр. В. Шовкун. – К. : Основи, 2018. – 669 с.
19. Татаркевич В. Антична і середньовічна філософія. [Текст] / В. Татаркевич // Історія філософії. Т.1. – Львів : Свічадо, 2016. – 456 с.
20. Тофтул М.Г. Логіка. – К.: Академія, 2019. – 336 с.
21. Федів Ю. Історія української філософії: Курс лекцій. [Текст] / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – К., 2004.
22. Філософія: Навчальний посібник / [Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль]. – К : Академвидав, 2004. – 624 с.
23. Філософія: Навчальний посібник / [І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко та ін.]. – К : Вікар: Знання, 2018. – 624 с.
24. Філософія: Підручник / [І.В.Бичко, І.В. Бойченко, В.Г. Табачковський та ін.] – К. : Либідь, 2021. – 408 с.
25. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). – К. : Абрис, 2012. – 742 с.
26. Хоменко І.В. Логіка. Теорія та практика. – К: Центр навчальної літератури, 2010. – 400 с.
27. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основи логіки. Підручник – К.: Золоті ворота, 2018. – 256 с.
28. Читанка з філософії у 6 книгах. Кн. 6. :Зарубіжна філософія ХХ століття / Волинка Г. І., ред. – К. : Фірма «Довіра», 2020. – 238 с.

Інформаційні ресурси з Філософії

1. Архів класичної філософської літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abuss.narod.ru/Biblio/philo_zip.htm
2. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

4. Сайт Українського філософського фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua>

5. Сайт «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст.: першоджерела та інтерпретації (електронна бібліотека давньої української літератури та розвідок з політології) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua>

6. Сайт видавництва Свічадо (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svichado.com>

7. Сайт філософсько-літературного журналу „Логос” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ruthenia.ru/logos/> Hubner K. Philosophy of Modern Art and Philosophy of Technology [Електронний ресурс] / K. Hubner. – Режим доступу: http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/SPT/v4_n1pdf/HUBNER.PDF

Інформаційні ресурси з Логіки

1. Богдановський І. В., Льовкіна О. Г. Логіка: Опорний конспект лекцій: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chitalka.info/gp_12/gp_12index.htm.

2. Жеребкін В. Є. Логіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/logika/logika_-_zherebkin_vye

3. Конверський А. Є. Логіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15220809/logika/logika_-_konverskiy_aye.

4. Тофтул Н. Г. Логіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/books/184.html>.